

N:o 62.

Af Herr Friherre A. H. Fock: Angående anvisande af ett extra anslag till understöd åt tekniska yrkesskolor.

Den stora industriella utveckling, som utmärker den nyare tiden, beror utan tvifvel i väsentlig mån af vetenskapernas och konstens allt större och större tillämpning inom industriens olika grenar, och hvarigenom äfven kändedomen om åtminstone vetenskapens resultat och konstens elementer blifvit nödvändiga vilkor för hvarje framgångsrikt utöfvande af industriel verksamhet. Det är detta förhållande, som framkallat den tekniska undervisningen, hvilken i vår tid intager ett stort och betydelsefullt rum inom hvarje lands undervisningsväsende. Detta den tekniska undervisningens framstående rum är så mycket mera berättigadt, som, i följd af den de industriidkande folken emellan pågående täflan, understödd af en friare handelspolitik, lättade kommunikationer och internationella utställningar, det torde vara otvifvelaktigt, att det folk, som icke i dessa vetenskapernas och konstens tillämpningar förmår att med jemna steg följa andra folk, går ekonomisk ruin och en beroende ställning till mötes.

Svenska staten har ock i rikt mått beaktat detta tidens kraf och gifvit åt landets tekniska undervisningsväsende en utsträckning, hvarom man för några årtionden sedan knappast kunde ega någon aning. För den allmänna tekniska bildningen är sörjdt genom Tekniska högskolan, Chalmerska slöjdskolan i Göteborg och de tekniska elementarskolorna; för utbildningen af bergshandteringens idkare genom Bergsskolan i Stockholm och de lägre bergsskolorna; för jordbruket genom tvenne landbruksinstitut och ett stort antal lägre landbruksskolor och specialskolor m. m. Äfven skogsväsendet, skeppsbyggeriet och sjöväsendet äro understödda genom särskilda teoretiska och praktiska undervisningsanstalter.

Det är emellertid en del af den tekniska undervisningen, som ännu inom vårt land står på en jämförelsevis låg ståndpunkt, den nemligen, som afser sjelfva yrkesarbetarne, för hvilka de *tekniska söndags- och aftonskolorna* äro afsedda.

Om dessa skolors stora vikt och betydelse behöfver jag säkerligen icke orda inför svenska Riksdagen, hvars varma intresse för bildning i allmänhet aldrig förnekat sig, och hvilket intresse, hvad de arbetande klasserna särskildt beträffar, erhållit ett storartadt uttryck i folkskoleväsendet äfvensom i de lägre jordbruks-skolorna. Jag tillåter mig i detta afseende endast hänvisa till hvad särskilda komiterade härom yttrat i sitt underdåniga betänkande och förslag angående den lägre tekniska undervisningen i riket, afgifvet den 21 November 1874 (sid. 89—148).

Förutom anslaget till tekniska skolan i Stockholm har för detta slags undervisning från och med år 1878 årligen å extra stat varit anvisadt ett belopp af 20,000 kronor, att utdelas såsom understöd åt tekniska afton- och söndagsskolor, under vilkor bland annat att vederbörande kommuner anvisade minst lika stora belopp, som de af staten begärda. Af bilagorna till Kongl. Maj:ts nådiga proposition till innevarande Riksdag angående statsverkets tillstånd och behof framgår, huruledes genom användning af dessa medel mer än tvåtusen lärjungar erhållit teknisk undervisning från 10 till 97 timmar i veckan. Samma bilagor till den Kongl. propositionen upplysa emellertid äfven derom, att under år 1880 de begärda ganska måttliga understödsbeloppen till flera bland skolorna, i anseende till anslagets otillräcklighet, måst nedsättas, och att komiterade för den tekniska undervisningens ordnande gjort framställning om ökade statsanslag till nu ifrågasvarande ändamål, samt såsom skäl derfor anfört dels det redan anförda förhållandet om förra anslagets otillräcklighet, dels önskvärdheten af att kunna åstadkomma någon utvidgning i planen för de till arbetares undervisning afsedda anstalterna och dels behofvet af de tekniska afton- och söndagsskolornas inspektion, hvilket behof vore så mycket större, som hela denna undervisningsgren inom landet är temligen ny, i följd hvaraf äfven på flera ställen osäkerhet och mindre klar uppfattning om skolornas lämpliga ordnande och undervisningens fullt ändamålsenliga och praktiska ledning måste förefinnas.

Nu har från Eskilstuna inkommit framställning om inrättande derstädes af en fackskola för den finare smidesmanufakturen, en framställning, som med afseende såväl å den ifrågasvarande industriens utomordentligt stora betydelse för vårt land, som å förhållandena på platsen, synes vara förtjent af allt behjertande.

Komiterades framställning, i hvilken föreslagits en förhöjning i förutnämnda anslag af 10,000 kronor, och för hvilken oberopade bilagor till statsverkspropositionen lemna fullständig redogörelse, likasom för ansökningen från Eskilstuna, har föranledt Kongl. Maj:t att föreslå Riksdagen att, i stället för det tillförene anvisade anslaget å 20,000 kronor, till understöd åt lägre tekniska yrkesskolor, å extra stat för år 1882 anslå ett belopp af 25,000 kronor.

Då emellertid, förutom ansökan om anslag till en fackskola i Eskilstuna, ansökningar om understöd för innevarande år till de tekniska afton- och söndagsskolorna, ehuru hvar för sig ingalunda öfverdrifna, likväl genom ökad antal sko-

lor redan inkommit till belopp, som ej obetydligt öfverstiga de för året anvisade medlen, och då behovet af inspektioner gör sig fortfarande oafvisligen gällande, så synes mig ett högre anslag än det af Kongl. Maj:t äskade vara väl erforderligt, om ej det inom kommunerna allt mer och mer utvecklade intresset för de tekniska arbetarnes bildning skall på ett betänkligt sätt hämmas. Jag vågar därför, utgående från komiterades förut åberopade framställning och i öfverensstämmelse med densamma, värdsamt föreslå,

att Riksdagen å extra stat för år 1882 till understöd, under förut bestämda vilkor, åt tekniska yrkesskolor och för dessa skolors inspektion anvisar ett belopp af 30,000 kronor.

Stockholm den 28 Januari 1881.

A. H. Fack.
